

Er is een Kindeke

Voor 't venster zag Wies Wessels de sneeuwjacht verstuiven. Fijne vlokjes dwarrelden uit somber-grijze lucht naar omlaag. Ze ritselden ook langs de verweerde, vierkante toren tegenover Wies' woning. En 't was, of de toren zich vol goedheid naar de vlokkenfluistering boog. De laatste maanden leunde hij altijd wat voorover! Sinds een paar eeuwen had de toren hier de omtrek beheerst. Elke Zondag weergalmde z'n plechtige roepen, en ook in de weken had hij zijn taak trouw vervuld. Maar nu scheen de toren vermoeid van zijn arbeid te worden. Kwam dit misschien, omdat zijn roepen voor velen vruchteloos bleef?

De dorpelingen zagen naar zijn blinkende spits wel dikwijls op. Ze lazen van de vaan de windrichtingen af, daarnaar maakten ze hun berekeningen en plannen. Maar velen reikten met hun gedachten niet dáár, waar de torenspits heen wees en de eeuwigheid was. Ze spraken echter vriendelijk over de toren.

„Hij mag wel een paar steunseltjes hebben”, zeiden ze ook. Want mèt de kerk behoorde de toren toch tot hun dorp.

De koster toonde met gepaste eerbied en trots aan vreemden 't kerkinterieur. Dit wachtte ook weer op restauratie. En de koster schaamde zich soms, omdat hij dit reeds enkele jaren uit den treure herhaald had. 't Was ook een lange weg, eer de restauratiegelden door Monumentenzorg beschikbaar werden gesteld. En een oningewijde zou 't haast niet geloven, zoveel als dat lap- en pleisterwerk kostte. Natuurlijk moest de stijl van die vorige eeuw zorgvuldig worden bewaard.

Dit vertelde de koster aan de touristen, die de kerk 's zomers kwamen bezichtigen. Hij wees hen 't fraaie en zinrijke snijwerk van preekstoel en banken, de bijzondere schoonheid van 't ook in-verval-zijnde-koor. Later kwamen er dan voor de restauratie soms weer een paar giften binnen. Ook door gemeenteleden was reeds een bedrag beschikbaar gesteld.

Nu ontfermde de sneeuw zich over de kerk. Ze wierp een witte mantel over haar uiterlijke gebreken, zelfs de torenwijzers scholen onder dat wit weg. Dit was niet zo erg, want de wijzers werden nog niet

electric's verlicht. En over een uurtje zou 't al schemerig zijn. De grauwe Decemberlucht maakte deze dag nog korter dan anders. Eigenlijk moest Wies naar haar atelier nu terug, daar wachtte nog werk op voltooiing. Maar reeds als kind had zij zich aan de betovering van een vlokkenjacht moeilijk ontworsteld. En ze stond hier zo veilig en warm! De gloed van 't haardvuur kroop naar haar voeten. Zo had zij als kind in de Kersttijd ook vaak voor een venster vertoefd. De reuk van dennengroen had dan reeds de kamer gevuld. Onder de lamp had een Kerstklok gewiegeld, een vaas met hulst had op tafel gebloeid. Nu zouden straks weer Kerstklokken luiden, mensen zingen van vrede op aarde. Maar sinds September deden bommenwerpers op aarde hun vreselijk werk. Ver leek de Vrede nog van de mensen te zijn.

Een deur ging eensklaps achter Wies open. Een koude luchtstroom kwam naar haar toe, werd door den binnentredende snel weer buitengesloten.

„Hallo, Wies, waar zit je met je gedachten? 'k Heb tweemaal geklopt, maar je zweeg als het graf”, zei een stem in de kamer. Wies liep van 't raam weg, naar den bezoeker.

„Ben jij het, Leo? Wie zou ook vermoeden, dat je in déze tijd de dorpsrust komt zoeken? Je beleeft 't Kerstfeest toch graag in een wereldstad, hè? Wat heeft je dan naar deze stilte gevoerd?”

„Dat kan 'k met geen twee woorden zeggen. In elk geval is 't hier knusser dan in „De Drie Hoefijzers”, waar 'k mijn koffers heb achtergelaten. Is hier nog een hotel, waar 'k me wat comfortabeler inrichten kan?”

„Ja, dan moet je in hotel „Dennenoord” zijn. 't Is een mooi huis, door dennen omgeven, maar 't ligt wat meer achteraf. Heb je in „De Drie Hoefijzers” al een kamer besproken?”

„Nee, wel een diner, dat om half acht voor me opgediend wordt. 'k Wou, dat 't al achter de rug was. 't Rook er geweldig naar uien en spek”, zei Leo Loppersum lachend.

„Je hebt een cosmopolietiese maag, dus zoveel medelijden heb ik niet met je”, zei

Wies ook lachend. Ze schoof twee fauteuils bij de haard. Leo liet zich in één ervan vallen. Een theemeubel en nog enkele stoelen vormden 't verdere meubilair. In een paar schemerlampjes maakte Wies licht. Ze liet de gordijnen nog open. Zo kon zij de witte kerk ook nog zien.

Ze had Leo op een tekenschool leren kennen, met lange of kortere tussenpozen hadden ze later elkaar weer ontmoet. Daar Leo een trekvogel was, die 't eigen land voor zijn inspiraties te klein vond, kon men hem de helft van 't jaar in 't buitenland zoeken. Hij had er in stegen en sloppen gewerkt, vuile kinderen, verlopen mannen en vrouwen hadden tot model hem gediend. Wies dacht, dat hij nog in Parijs of Londen zou zijn en nu zat hij hier.

Ze belde Fanny niet, om theewater binnen te brengen, vulde zelf 'n keteltje aan 't gangfonteinje. Ze plaatste het op de gasvlam, waar 't al spoedig ging razen. In een porceleinen pot deed Wies een paar schepjes thee. Ze lette op tot er stoom uit 't keteluitje ontsnapte. Terwijl Wies dit deed, werden er tussen haar en Leo weinig woorden gewisseld. Hij scheen nú voor de sneeuwjacht de meeste interesse te hebben. En, zoals wel vaker na hun eerste spontane begroeting gebeurde, was Wies wat schuw, om Leo veel vragen te stellen. Ze wist iets van Leo's levenstrategie. Sinds een paar jaar werd zijn jonge vrouw in een zenuwinrichting verpleegd. In 't buitenland had Leo Marianne, hoewel zij een Nederlandse toch was, na een korte verloving getrouwd. Wies kende haar slechts van enkele foto's. Een huise-lijk type leek Marianne daarop. Misschien zou zij, met iemand, die Leo's inspiraties en artistieke aanleg niet had, gelukkig geweest zijn. Nu was hun korte idylle al spoedig na de trouwdag verstoord. Ze hadden ergens in België hun intrek genomen, een vriendelijke madam had daar voor hen gezorgd. Maar Leo was er, na de wittebroodsweken, met palet en ezel weer op uitgegaan. Hij had zijn vrouw laten wachten, 's avonds met het diner, een hele nacht had Marianne om hem in onrust verkeerd. Madam had gezegd, dat zij niet direct zo zenuwachtig moest zijn. Er loeferden vaak schilders bij haar, want de omgeving was romanties en schoon. Dan kon 't gebeuren, dat zij 't laatste treintje verzuimden en niet meer thuis konden ko-

men. Monsieur zou de volgende dag zeker nog vóór de koffie verschijnen. Die veronderstelling was ook bewaarheid geworden. Maar, hoewel verheugd, dat Leo ongedeerd bij haar weer terugkwam, was Marianne ook wantrouwend geweest. Ze had Leo's explicaties en excuses niet voetstoots aanvaard, wat tot hun verwijdering aanleiding werd. Als een Cerberus had Marianne Leo bewaakt. Dit irriteerde hem en was ook een handicap voor zijn werk. Scènes kwamen veelvuldiger voor. Reeds als meisje was Marianne zwaarmoedig geweest. Die zwaarmoedigheid kwam terug, daarmee verergerde haar wantrouwen ook. Ongeduldig was ze van den enen zenuwspecialist naar den ander gegaan. Ten laatste was haar opname in een zenuwkliniek nodig geweest. Leo had hun huis opgedoekt; meer dan ooit was hij een zwerver geworden.

Toen Wies in wijde, witte plateelkoppen thee schonk flitste deze historie weer door haar gedachten. Leo lag zwijgend en lui in zijn stoel. Wies schoof een tafeltje met rookgerei voor hem bij. Toen ook de theekop op de zwarte schotel er stond bezette Wies haar eigen stoel aan de andere zij van de haard. Zo-even had zij de gewaarwording weer, dat de rollen omgekeerd werden en Leo voor háár zorgen ging. Er straalde iets warms van hem uit, van die warmte was ook zijn werk soms doordrongen. Een tikje ijdel was hij toch ook. Hij zond graag zelfportretten naar tentoonstellingen in, z'n naam stond dan groot in de hoeken gekladderd.

Wies hoorde wat zacht geraas in de ketel en op de straat, toen werd het buiten heel stil. Leo leek slechts aandacht voor de langs-de-ramen-glijdende vlokken te hebben. Toch wist Wies, dat zijn bliken ook háár stil-aandachtig omvatten.

„Ben je hiér in de Kerstweek?“ vroeg Leo plots.

„k Weet het nog niet. M'n plannen zweven een beetje“, zei Wies. De vraag, wat Leo van plan was, drong zij terug. Hij scheen die informatie toch te verwachten. Maar toen ze uitbleef stak Leo de brand in een strootje.

Wies dacht aan thuis.

Ze was altijd blij, als zij haar familie weer in gezondheid ontmoet had en niet minder verheugd, als zij weer haar eigen woning betrad. Wies had zelden wrijving met haar zusters en broers, maar reeds als

kind had zij zich ver buiten hun gedachtersferen bewogen. De buitenkant van haar leven was vroeger geen ware weerspiegeling van haar innerlijk wezen geweest en veel banden had Wies moeten verbreken, om zich geheel aan haar tegenwoordige werkkring te wijden.

„Met Kerstmis naar huis”, 't lokte Wies wel en schrok haar ook af.

„'t Gaat met Marianne veel beter”, zei Leo opeens. Wies miste een blijde klank in zijn stem.

„Is er..... is er hoop dat zij thuishomen kan?”

„Misschien”, zei hij kort.

„Wat zeg je het stroef. Verheugt het je niet?” weifelde Wies.

„Niet, als 'k me de kwellingen van het laatste jaar voor Marianne's ziekte herinner. Dat was..... de hel, Wies. Ze durfde mij geen minuut aan mijzelf over te laten. Geen model kon ik meer engageren. In alles zocht Marianne het kwade. Ik zou zo'n leven niet opnieuw kunnen beginnen”, zei Leo.

Hij schoof zijn stoel wat dichterbij het haardvuur. Wies zag hem vol sympathie aan. 't Haar langs zijn slapen begon reeds te grijzen. Hij doofde het strootje en vouwde z'n armen over elkaar.

„Nee, Marianne geloofde niet in me”, zei hij.

„Geloofde zij ook niet..... in God?” vroeg Wies zacht.

„Ja, maar nog al dogmaties. We konden elkaar ook daarin zo moeilijk begrijpen. Mijn geloof was spontaner, misschien was er wat paganisme ook in, Wies. — Waaraan denk je nu, zeg?”

„Aan toen ik een kind was. M'n Vader las graag met mij over mythologie, m'n verbeelding was met de voorstelling der oude Germaanse goden doorweven...”

„En ben je nu dat oude heidendom helemaal kwijt?”

„Misschien is er nog iets van in de diepste schuilhoekjes van m'n hart overgebleven. En is er van dat heidendom ook niet iets in de Christelijke kunst binnengesloten?”

„Misschien zijn er dan dáárom ook de doeken, die Christus als 't licht dezer wereld en den Man van Smarten afbeelden naar donkere schuilkelders verbannen. Je weet niet, Wies, hoe desolaat het nu is, om langs de geplunderde museamuren te dwalen.....

„Zou de wereld deze oorlog wel kunnen volhouden, als zij Christus elk ogenblik in 't aangezicht zag?”

Op deze vraag gaf Leo geen antwoord. Hij stelde een andere:

„Heb je de laatste tijd veel gewerkt, Wies?”

„Tamelijk. 'k Heb nu bijna iets af. Wil je 't eens zien?”

Leo stond ook op.

Door de lange gang volgde hij Wies naar 't atelier. Op de trap riep Fanny, dat zij naar huis ging. 't Atelier was aan de achterkant van het huis, daar had Wies de beste belichting. Ze knipte er licht aan. 't Gled over stilleven, die nog geen kopers hadden gevonden, over enkele etsen, die hun voltooiing nog wachtten. Op een ezel zag Leo het werk, waaraan Wies vandaag de laatste hand had willen leggen. Hij maakte plots een gebaar, dat 't midden tussen verrassing en teleurstelling hield. Wies verschoof de ezel een weinig, 't licht viel er zo fel nu niet op. Zelf keek ze ook naar de dorre, roestige heide, waarop een eenzame molen zijn wieken omhoog hief. Daarachter torenden donkere wolken. Desolaatheid was de eerste indruk van het geheel.

„Die ouwe molen”, floot Leo. Toen, ernstiger, vroeg hij:

„Wies, waarom koos je in vredesnaam dit? Waarom niet de kerk tegenover je huis?”

Wies aarzelde even.

Zij stelde op Leo's oordeel wel prijs, maar een norm was het niet voor haar. Hij had haar ook wel eens van oppervlakkigheid in zijn goed- of afkeuringen blijken gegeven. Leo was impulsief.

Zijn stemmingen wisselden snel, iets weifelachtigs had hij soms ook.

„'k Ben aan die kerk vaak begonnen, maar die vermoeide toren verlamde me zo. Hij leek me een symbool van de Kerk. Ze roept ook reeds zolang en 't schijnt zo weinig resultaten te hebben. De kosmos dreigt opnieuw een chaos te worden. En die eenzame molen schonk mij zoveel...”

„Wat schonk hij je, Wies?”

„Vertrouwen en moed. Op een dag verdwaalde ik op de roestige heide. 't Was druilerig weer, geen glimpje zon en doodmoe kwam ik toen bij die molen. 'k Liep er om heen, toen zag ik een bord op de kap. 'k Dacht, dat het een onbewoonbaarverklaring zou zijn. Maar toen las ik: „Hij

geeft den moede kracht en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien die geen krachten heeft". Misschien trof 't me toen zo, omdat 'k mezelf zo uitgeput voelde. In elk geval inspireerde die molen mij, Leo. Hij is nog niet af. Voor die tekst moet 'k m'n fijnste penselen gebruiken. Misschien zullen we over een poosje wel allen tot die moede mensen behoren... als we de ijdelheid van onze idealen, onze verwachtingen, werken hebben erkend....."

„En dan?" vroeg Leo haast bruusk.

„Dan zullen we misschien ook moeten erkennen, dat de Kerk zich niet onbesmet van de wereld bewaard heeft. Ze heeft ook haar tijden van moeheid en inzinking gekend. Maar er is Eén, die haar en onze moeheid wegnemen kan. Dat, Leo, was voor mij de stille prediking van die eenzame molen....."

„En die moest je doorgeven?"

Wies knikte, want nu verwarde Leo haar weer met zijn warme begripen. Zijn ogen, zo-even moedeloos, leeg, glansden weer zielvol haar tegen.

„Ja, Christus moet ons criterium zijn", stemde hij toe. Toen drentelde Leo langs enkele andere schetsen.

„Spreek je Victor nog dikwijls?" vroeg hij.

„O ja, 'k loop nog al eens bij hem op. Vic is pas weer verhuisd. Hij heeft in een sous-terrain nu zijn atelier. Zelf bewoont hij de bel-étage met Laura. Vier kinderen hebben zij nu, twee meisjes en ook twee jongens....."

„Je komt er wel graag, Wies?" vroeg Leo vlug.

„Ja, er zijn soms ook wel conflicten, maar Vic en Laura weten er de weg mee naar Boven. Vic is zo evenwichtig, blijmoedig en Laura, al begrijpt zij zijn werk ook altijd niet, is toch een grote steun voor hem, Leo....."

Verschrikt zweeg Wies eensklaps. Dit had zij niet moeten zeggen, dit bezeerde Leo misschien. Maar in zijn ogen verdofte de glans niet. Rustig zei hij: „Jij zoudt ook veel begrijpen, niet overal direct het kwade uit disteleren....."

Wies antwoordde niet.

Ze kreeg wel vaker van collega's bezoek, meestal bespraken zij dan hun werk. Nu was Leo hier en hij was nog niet blij, omdat Marianne misschien spoedig bij hem terug kwam.

Wies schoof de ezel weer in het licht.

Er gleed een gelige glans over de roestige heide.

„Wies, bevredigt het werk je?" vroeg Leo veel zachter.

„'k Zou het nog niet willen missen..."

„Als je maar niet teveel doet. Je hebt een ijzeren wil, maar dit breekt je misschien nog eens op....."

Wies glimlachte vaag.

Een ijzeren wil..... Leo moest het eens weten, hoe gebroken en zwak die wil dikwijls was. Dit leven vroeg offers. Offers die Wies niet steeds bereid was gewillig te brengen. De schijnbare doelloosheid van alles verbijsterde ook haar dikwijls pijnlijk. Nu wenste Wies, dat Leo haar niet zo zou aanzien. Hij glimlachte plots, wierp een blik op zijn polshorloge en zei:

„Wies, 'k wou, dat 'k mijn koffers al in Dennenoord had. Dan vroeg ik, of je daar met mij ging eten. In „De Drie Hoefijzers" zal 'k je maar niet inviteren....."

„Blijf je hier dus voorlopig?" vroeg Wies werktuigelijk. Leo scheen een spontanere reactie van haar te hebben verwacht. Even betrok zijn gezicht.

„Vindt je het goed?" trachtte hij dan schertsend te vragen.

„Ik heb niet over jou te beschikken," zei Wies. Ook haar poging, om een luchtige toon aan te slaan mislukte een beetje. Ze knipte het licht uit, ging met Leo naar de kamer terug. Hij dronk er nog een kop thee, toen nam hij afscheid van Wies.

„Au revoir. Morgen kom 'k je wel eens vertellen hoe 't in Dennenoord is..."

Even later klapte de deur achter hem dicht. Wies liep naar het raam. Ze sloot de gordijnen. Nog viel er sneeuw. Witter, steeds witter werd ook de kerk. Maar tegen de morgen verstoven de vlokken niet meer. De winterzon brak nog niet door, maar vriendelijk blauw plekte hier en daar tussen 't grijs. Ongerept zag Wies de bossen. Ze werd stil-beschaamd en blij met die reinheid. Fanny's ogen glansden hel in 't pioenrode gezicht, dat deze morgen al meer dan eens was gewassen. Na 't ontbijt las Wies enkele brieven. Zou zij in de Kerstweek naar huis gaan of ergens anders logeren? Of... zou zij 't Kerstfeest hier dit jaar vieren?

Er werd gebeld, een bijzondere bel. Beneden slofte Fanny door 't gangetje. Wies hoorde een stem, op de trap kwam gestommel, toen stond Leo weer voor haar.

„Hallo, luier je nog? Ik wou, dat je

vanmorgen m'n gids wilde zijn, Wies. 't Is in de bossen zo prachtig," zei Leo monter. Wies schoof de brieven opzij.

„Wat ben je vroeg op het pad? Hebben ze je in Dennenoord de deur uitgestuurd?" vroeg zij vrolijk.

„Nee, 'k heb naar andere stemmen geïluisterd. En 't bos roept ons nu beiden. Of... heb je dringende correspondentie?"

„Deze brieven hebben zo'n haast niet..."

„Trek je mantel dan aan. Waar kan ik die vinden?"

Leo liep naar de gang. Met een blauwe mantel kwam hij bij Wies terug, hield die voor haar open.

„Is dit de goeie?"

Om Leo's voortvarendheid lachend glipte Wies vlug in de jas. Ze gaf Fanny enkele orders. Toen zonken haar voeten ook in de sneeuw weg. De wind was niet scherp. Toch gaf Wies zich aan de bekoring van 't winterlandschap niet direct ongestoord over. Er was in haar iets van verzet, omdat Leo haar overrompeld en meegetroond had. Maar hij was met deze vacantie jongensachtig-verheugd.

„M'n dank voor de recommandatie van het hotel! 't Is in Dennenoord goed, Wies. Een prettige sfeer, rustig en toch niet stijf of gedwongen..."

Nu omsloot hen het witte bos. Gewijd en plechtig was de tempel van ongekorven hout, Leo dempte eensklaps zijn stem. Ook Wies gaf zich nu geheel aan de vreugde van deze wandeling over. Een tijdlang sprak Leo niet, dit zwijgen bond hen nog meer dan spreken tesamen. Intuïtief scheen Leo te weten, waar de bomen hun wortelvoeten ver in 't pad gewoeld hadden. Zijn zorgen voorkwam, dat Wies daarover struikelen zou. Ze liepen steeds verder, als blijde kinderen zonder een taak. Aan de bosrand zagen ze een restaurant met een lichte, vrolijke serre.

„Laten we hier even rusten," zei Leo. Ze namen er in de pitrieten stoeltjes plaats. 't Gerij van de weg ging buiten hen om. Een meisje serveerde de koffie. Toen zaten zij weer samen tussen de clivia's, palmen, waarvan 't blad pas afgestoft was. Ook in de serre domineerde de stilte, zonder dat ze Wies drukte. Leo vroeg naar collega's, besprak exposities. Haast argeloos verried hij Wies weer zijn hartstocht om een ander te helpen. Mariannes naam noemde hij niet. Toen sloeg

een klok twaalf heldere slagen.

„Is 't al zo laat, Leo?" schrok Wies.

„Ja, de morgen vloog om. En nu kom ik in Dennenoord te laat voor de lunch. Laten we hier nog iets gebruiken," stelde hij voor. Hij drukte een schelknopje in, vroeg aan 't meisje waar hij kon telefoneren. Toen Leo met z'n pension had gesproken boog hij zich met Wies over de spijskaart. Ze bleven, na een eenvoudige lunch, nog wat praten. Wies worstelde tegen de droomstemming die haar gevangen wou nemen. 't Was reeds half drie, toen zij de terugtocht door 't bos weer aanvaardden.

„Wies, morgen haal ik je weer. 'k Ga nu nog even naar Vic," zei Leo bij haar woning. Wies liet haar protest achterwege. Maar toen zij de kerk zag, leek de toren nog meer dan anders voorover te leunen. Geërgerd bewoog Wies de schouder.

Er was immers niets.

Volkomen correct was Leo geweest. Maar die middag werkte Wies niet meer aan de molen. En nu was zij haast elke dag een paar uren met Leo samen. Toen de sneeuw smolt, moesten de riolen modderpoelen verzwelgen. Daarna werd het bos opnieuw wit bekleed.

Leo nam Wies ook naar Dennenoord mee. Op 't tafeltje in zijn knus erkerhoekje prijkte een nest met dennenappels en hulst. Een rode, bespikkelde paddestoel blonk er tussen. Een grote, besneeuwde den stond dichtbij het raam. Soms was 't Wies, als tikten zijn witte vingers waarschuwend tegen het glas. Dan bloosde Wies plots, want Leo's aandacht en toewijding waren zo uitsluitend voor haar. Slechts in háár nabijheid leek Leo gelukkig te zijn.

„Marianne", zei Wies soms. Dan fronste Leo zijn voorhoofd, alsof hij wou zeggen: „Laat haar waar zij is. Wij zijn hier nu samen, dit is mij genoeg....."

„Was ik tactloos..... of..... is 't goed, dat ik Mariannes naam heb genoemd, tot onze eigen bescherming?" vroeg Wies zich af. Ze lette op Leo's gelaat, maar las daarop niets verontrustends. Alleen zijn ogen waren veranderd. Ze waren weer mild, er leefde hoop en moed in en nieuwe verwachting. 't Verleden scheen hij volkomen te willen negeren. Maar soms thuis, in de stilte, wist Wies haast verschrikt, dat Marianne geen schim was,

die zij wegcijferen konden. Wies dacht in deze dagen 't meeste aan Leo's geluk. Haar zelfcontrole verslapte. Leo was zo teleurgesteld als Wies eens niet spontaan op een voorstel van hem wilde ingaan. En nòg had Wies niet die tekst op de molen geschilderd. Wies wàs nu niet moe. Ze tintelde van levenslust en gezondheid, leefde buiten de wereld vol onrust en doodsnood.

Weer dronken zij op een middag in de serre van „Dennenoord” thee. Schemerlicht maakte hun hoekje intiemer.

„Zeg Wies, ik denk, dat 'k me hier blijvend vestigen ga”, zei Leo opeens.

Golven van blijdschap sloegen over Wies heen.

„Vestigen ga?” stamelde ze.

„Ja, val je daar zo van om? 'k Vind het hier heerlijk en mooi. En als ik in Amsterdam werken wil ben ik er in een paar uur.....”

Langzaam kwam Wies weer tot zichzelf. De blijdschap trok weg uit haar ogen. Ze waren hier opeens niet meer samen. Wies wachtte, tot zij haar stem weer in haar macht meende te hebben.

„Zou..... eh..... Marianne hier wenen? 't Is hier zo stil. Denk je, dat zij 't hier prettig zal vinden?” vroeg Wies toen.

„Ik dacht helemaal niet aan Marianne”, zei Leo, alsof hij een schoolkind terecht wees. Maar zijn ogen behielden nog hun stralende blijheid.

„Ben jij niet blij, Wies?” vroeg hij veel zachter. Even sloot Wies de ogen. Wat betekende dit? Waarom besloot Leo hiertoe. Was 't ook om Wies, omdat hij blijvend dichtbij haar wilde zijn? Haar hart juichte hierom. En toch... kon, mocht dit zo doorgaan, moest Wies dan hier weg? Een seconde later vond zij deze gedachte weer wreed. Waarom was zij toch opeens zo onrustig?

„Nee, ik dacht niet aan Marianne. Een leven met háár kan ik niet weer beginnen. Marianne maakt het beste in mij kapot”, zei Leo vlakbij. Weer tikte de witte den waarschuwend tegen de ruit.

„Het beste..... is dat, wat wij zelf er voor houden, wel altijd het beste?” vroeg Wies haast toonloos. Leo's ogen lieten niet van haar af.

„Ontneem me dit niet..... stuur me niet weer de verlatenheid in”, smeekten ze.

„Leo.....”, zei Wies.

De kleur trok uit haar gezicht weg. In deze dagen had Leo haar vaster aan zich verbonden. Als zij zich losscheuren moesten zou hij niet alleen de pijn er van hebben. Maar..... moesten zij wel zo scrupuleus zijn? Alles tuimelde toch weer ondersteboven. Wat wit was werd zwart, wat zwart was wit nu genoemd.

„Maar Mijn wetten veranderen niet. Ik laat van Mijn eisen niets vallen. Dat is Mijn eeuwige grootheid”, sprak Gods stem in haar hart. Mochten zij dan die wetten trotseren, bewust terzijde gaan schuiven? Moest, juist nu de wereld weer derailleurde, de echtheid van hun geloof misschien door deze verzoeking worden getoetst?

„Ben jij niet blij, Wies?” vroeg Leo opeens.

„'k Weet het niet, Leo”, zei Wies krampachtig. Mateloos ellendig was Wies opeens. Leo's ogen verdoften, een grauwe kleur overtoog zijn gelaat. Over de tafel gleed zijn hand naar Wies toe.

„Wies, ik dacht, dat 'k je niets meer hoefde te zeggen. 't Was deze week tussen ons zo harmonies. Met jou samen zou ik ook kunnen werken. Naast Marianne kan ik het niet.....”

„Maar zij is..... je vrouw, Leo”, murmelde Wies.

„M'n vrouw”, zei hij, zó snijdend, dat het Wies een stekende pijn gaf, haar Leo's leed nog dieper ontdekte.

In de huiskamer van het hotel zong een stem: „Er is een Kindeke gekomen..... op aard.” Afwezig luisterde Wies. Martelend werkten weer haar gedachten. Was Leo's liefde voor Marianne vroeger, in de diepste grond, dan een leugen geweest?

„Maar hij heeft haar zelf toch gekozen. Of... was 't Marianne, die de sterkste toen was en Leo verstrikt heeft? En... de gedachte deed Wies nieuwe pijn..... kan er in Leo's genegenheid voor mij ook zelfbedrog zijn? We zouden samen zo goed kunnen werken, zei hij zo-even. Is 't dan misschien het meest m'n talent, waardoor Leo zich nu zo sterk tot mij aangetrokken gevoelt? Zou hij me evenzeer liefhebben, als ik ook een huiselijk type was, zoals Marianne?” kwelde Wies zich. Haar ogen smeekten: „Leo, is de liefde geen halfheid?”

Eensklaps bewoog Leo zich weer.

„Als 't jou soms hindert, dat ik hier wonen wil, kies ik m'n domicilie wel ergens

anders....."

Er vlijmde bitterheid, smart, ironie in zijn stem. En het was ook, of hij voor Wies nog iets anders verborg.

„Leo”, zei Wies weer.

Hij hoorde, dat zij ook verdriet had.

„t Valt me ook zo rauw op het lijf. k Dacht..... we waren in deze dagen zo één. Wies..... je moet het begrijpen.....”

Wies zag 't grijzende haar bij zijn slapen, de vrouwen om Leo's mond, waardoor hij veel ouder nu leek. En in haar hart laaide iets van 't oude heidendom op. Waarom zouden zij 't geluk ook niet grijpen, aanvaarden? Waarom moest God hen altijd op omwegen leiden? Over verblinde volksleiders hadden zij samen meewarig gesproken of hen gevonnist. Maar.....was 't wel zo'n wonder dat de mens, moe van 't worstelen, wachten, zichzelf wilde leiden, verlossen? Zich een kortere weg naar 't land van 't geluk afbakenen wilde? Veertig jaren van omzwerven in een dorre woestijn en dan nog een Nebo, was dit niet te hard?

Maar..... achter die Nebo ligt 't ware Kanaän toch?

Wies durfde nog niet te spreken. Leo had zijn houding veranderd. Gedesillusioneerde staarde hij naar de den.

„Ik kàn hem hier zo niet laten. Moet ik het nu zijn, die in Leo's leven iets kapot maken ga?” dacht Wies wanhopig. En weer zong die stem in de kamer: „Er is een Kindeke gekomen..... op aard.” De strijd in Wies' hart duurde voort. Ze kon het niet opzij schuiven, het Kind, dat van den Vader geen pardon had gekregen, maar Man van Smarten moest worden. Moesten zij en Leo daaruit de-enigst-juiste-conclusies niet trekken?

„Heer, help ons bedenken, wat kribbe en kruis voor Uw Zoon zijn geweest”, bad Wies stil. Moe stond zij op.

„Leo, laat me naar huis gaan.....”

Direct hielp hij haar in de mantel. Z'n handen drukten haar schouders, zo vast, alsof Wies die druk altijd moest blijven gevoelen.

„Ja Wies, ga naar huis. Dit heeft je verrast. Kom me morgen je besluit hier vertellen. Ik heb je..... lief”, zei Leo iets kalmer. Toen schoof hij voor Wies de serre deur open. Ze ging voor 't eerst zonder hem naar haar woning terug. Fanny was reeds vertrokken. Bij de haard, waar Leo gisteren tegenover haar had gezeten,

begon het pijnigend denken opnieuw. Nòg zocht Wies een uitweg. Nog wilde zij Leo's leed niet verzwaren. Nog zocht ze ook een eigen geluk. Maar overal was ook het Kind, dat de weg haar versperde.

„Ziet, hoe grote liefde de Vader ons heeft gegeven.....”

Tegen zó grote liefde kon Wies toch niet op? Leo zag nu wel alles in haar. Maar..... zou dit niet veranderen, straks, als zijn geweten zuiverder werkte?

„Eeuwig gaat voor ogenblik”, had Vondel gezegd. En :

„De Hemel, 't aardrijk en de hel
Die luistren scherp naar Zijn bevel
En siddren voor de zuivre wetten
Die Hij door vissers laat trompetten
En blazen over duin en del.”

Lang zat Wies stil.

Elk half uur sloeg de toren. Wies hoorde het niet. Zij dacht aan geen tijd, telde geen uren. Leo worstelde nog met haar. Maar... ook het Kind liet niet van Wies af. Het wees op Zijn kruisweg. „Geen soepelheid, geen compromis was er voor Mij.....”

„Help ons dan, Heer, om Uw wil te doen, om voor Uw zuivere wetten te zwichten”, smeekte Wies stil. Ze vroeg zich nog ten volle niet af, welke gevolgen het einde van deze korte episode voor háár hebben zou, maar ze huiverde voor de leegte in haar leven toch nog terug.

Toen Leo en Wies elkaar de volgende dag in Dennenoord weer ontmoetten las Leo de beslissing van haar gezicht. Hij was ook vermoeid, had de nacht ook doorwaakt. Even trilde zijn mond. En dit trof Wies scherper dan verwijtende woorden. Later herinnerde Wies zich hun afscheid nooit scherp omlíjnd. Er werd weinig meer door hen gezegd.

„t Heeft nu geen zin, om hier te blijven. Ik reis vanavond nog af. Waarheen, dat zal ik nog schrijven”, zei Leo. Hij vertelde nog als terloops, dat hij van Marianes arts een brief had ontvangen.

„Waarom zei hij dat gisteren niet?” vroeg Wies zich af. Toen ontgleed dit haar weer. Wel trof het haar plots, dat Leo opeens dat weifelachtige weer had. Voor de laatste maal schoof hij de serre deur voor haar open. Buiten keek Wies niet meer om, hoewel Leo hierop nog hunkerend wachtte. Wies haatte zichzelf om „haar ijzeren wil”. Maar ze miste de moed, om nog eens Leo's gekwelde ogen

te zien. Haar kracht was slechts schijn en de fractie van een seconde kon over mensenlevens beslissen. Ze verkneep haar handen tot krampachtige vuisten.

Toen Wies de kerktoren weer zag, was het haar even, alsof hij zich rechtte en niet meer zo moe was. Maar zelf liep Wies slepend.

„Hallo, waar ga jij heen?” hoorde Wies toen een stem achter zich. Eerst nu merkte Wies dat zij haar woning voorbij was. Tranen sprongen plots in haar ogen.

„Vic”, zei ze dof.

Vic vroeg niet: „Je bent toch niet ziek?” of „Heb je verdriet?” Hij zei eenvoudig: „We hebben je zolang gemist Wies, ga even mee naar Laura en naar de jongens.....”

Toen liet hij Wies tijd, om tot zich zelve te komen.

Vics atelier was niet ver.

Hij ontsloot nu direct de bel-étage voor Wies. En toen was zij bij Laura, die moederlijk over haar lange wegblijven knorde, Roel, de oudste, liet haar een zweefvliegtuig zien.

„Er hapert nog een kleinigheid aan, tante Wies. 'k Denk dat de vleugelbelasting een tikje te zwaar is”, praatte Roel druk.

Een poosje liet Wies dit stemgeroes lijdelijk over zich heengaan. Het deed haar toch goed, even in dit gewone te zijn. Toen Wies wilde vertrekken zei Vic. „Ik breng je naar huis.” Wies werd rustiger toen zij bemerkte dat Vic geen ingewikkeld gesprek met haar ging beginnen. Hij was altijd fijngevoelig, vreemden zagen Vics vrees om te kwetsen wel eens voor verlegenheid aan. Ook nu ging er troost, vastheid en rust van Vic uit.

„Is de molen al af, Wies?” vroeg Vic, dichtbij de kerk.

„Nog niet, Vic”, zei Wies triest.

„Ik dacht, dat je het doek vóór 't Kerstfeest voltooid wilde hebben”, zei Vic, als wees hij Wies op een taak.

„Dat kan nog. Nu ben ik in de stemming om er de laatste hand aan te leggen”, zei Wies. Ze stonden al weer voor haar woning. Bemoedigend drukte Victor haar de hand.

„Je hebt het nu moeilijk, maar 't komt wel in orde”, leek Vic stilzwijgend te zeggen. In 't atelier stond Wies voor 't doek. Zo desolaat was die heide, werd ze nu een profetie van Wies' leven? Maar.....

straks zou ook die dorre heide weer bloeien. En duizenden zouden in die bloei zich verblijden. En..... er was ook nog die molen. Ja, die tekst moest er voor 't Kerstfeest nog opstaan.....

„Nu ga ik toch niet naar huis. 'k Wil Moeder niet verontrusten en bij de anderen kan 'k nu niet zijn. Als Vader nog leefde”, dacht Wies. Toen zij haar fijnste penselen hanteerde gevoelde Wies weer de hulp van haar werk. En er was Eén bij Wien zij ook deze moeheid mocht brengen.

„Hij geeft den moeden kracht.....”

Nu was het de heilige avond.

In haar kamer werd Wies nog telkens aan Leo herinnerd. Soms was het, of hij weer op zijn onstuimige wijze in die fauteuil ploffen zou. Wies wenste, dat hij 't niet te zwaar hebben zou. Toen werd er nog een telegram voor haar besteld. Met trillende vingers brak Wies het open. Haar ogen starden strak naar de woorden, de ondertekening: Leo, zag zij het eerst. Toen las Wies: „Heb Marianne gehaald. We logeren in”, volgde de naam van een pension te Bergen aan Zee.

De kamer draaide even voor Wies. 't Stormde weer in haar. Bitterheid, opstand en smart streden weer in haar hart. Hoe kon Leo... zo spoedig... Mariannes nabijheid verdragen?

„Is Leo nog oppervlakkiger dan hij zich soms voor deed? Ik zou me niet zo snel aanpassen kunnen, zelfs niet voor de schijn.....”

Maar toen Wies dit beter verwerkt had, kreeg ze een gevoel van opluchting ook. 't Was misschien goed, dat Leo z'n schepen achter zich had verbrand. 't Was goed, dat hij nu niet uitsluitend aan zich zelf en haar denken kon, maar ook voor Marianne moest zorgen. En... misschien vond hij nu toch nog geluk, al was het dan anders, dan hij in deze dagen begeerd had.

„Ik wil het niet in de weg staan”, murmelde Wies. Ze vroeg niet, hoe 't verder gaan zou en of Leo's weg de steilste misschien toch niet was. Maar ze hoorde nu Kerstklokken luiden. Blij zong ook de toren tegenover haar huis. Z'n bronzen stem leek verjongd, z'n luiden vulde de kamer, waar Leo een leegte had achtergelaten.

ANNIE VREELAND